

Evaluarea statutului național pentru dezvoltarea și funcționarea comunităților de energie

Raportul 3.1

Conținutul acestui raport reflectă doar
punctul de vedere al autorului.
Responsabilitatea exclusivă pentru
conținutul acestui raport revine autorilor
și nu reflectă opinia Uniunii Europene.

Disclaimer

Document finanțat de Uniunea Europeană. Opiniile și punctele de vedere exprimate sunt însă cele ale autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat cele ale Uniunii Europene sau CINEA. Nici Uniunea Europeană, nici autoritatea de acordare nu pot fi făcute responsabile pentru acestea.

Copyright notice

©2024 Partenerii Consortiumului Life Comet. Toate drepturile rezervate.

Co-funded by the
European Union

Life COMET Profilul Proiectului

Acordul de grant Nr.:	101120519
Acronim:	LIFE22-CET-Life COMET
Titlu:	Coaliții pentru catalizarea energiei comunitare în Europa de Est
Subiect:	LIFE-2022-CET-ENERCOM
Data de început:	01/11/2023
Durată:	36 luni

Pachet de lucru: WP3	Work Package 3: Dezvoltarea capacității Coalițiilor Naționale
Lider al raportului:	FOC
Autori (Organizație):	Camelia Sava, Oana Medrea (CdE)
Revizori interni:	Olimpia Nicolae (CdE), Andrei Craciun (Greenpeace Romania)
Stare:	Final
Data livrării:	30/11/2024
Versiune:	1.0
Clasificare:	Publiczny

Parteneri

Nume participant		Prescurtare	Codul Țării
1	ZELENA ENERGETSKA ZADRUGA	ZEZ	HR
2	RESCOOP EU ASBL	RESC	BE
3	KOINONIKI SYNETAIRISTIKI EPICHEIRISI SYLLOGIKIS KAI KOINONIKIS OFELEIAS ILEKTRA ENERGY KOINONIKI SYNETAIRISTIKI EPICHEIRISI ANANEOSIMON PIGON	ELE	GR
4	TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL	TT	EE
5	SZOLIDÁRIS GAZDASÁG KÖZPONT EGYESÜLET	SZGK	HU
6	FOCUS DRUSTVO ZA SONARAVEN RAZVOJ	FOC	SI
7	PLZ SPOLDZIELNIA (CoopTechHub)	PLZ Coop (CTH)	PL
8	COOPERATIVEDEENERGIE.RO SOCIETATE COOPERATIVA EUROPEANA CU RASPUNDERE LIMITATA	CdE	RO

Istoricul documentului

Versiune	Data	Autor (Partener)	Observații
0.1	04.10.2024	CdE	Draftul final al documentului
0.2	09.10.2024	CdE	Revizuirea documentului de către un reprezentant Greenpeace Romania
0.3	18.11.2024	CdE, Barbara Kvac (FOC), Erica Svetec (ZEZ)	Revizuirea documentului
1.0	20.11.2024.	CdE	Documentul final

Rezumat

Prezentul raport analizează nivelul actual de maturitate al cadrului național pentru comunitățile de energie din România, concentrându-se pe barierele legislative, tehnice și financiare care împiedică dezvoltarea acestora. Deși există un cadru legislativ primar, implementarea reală a cadrului secundar este limitată, ceea ce duce la un progres lent în înființarea comunităților energetice. La nivel politic, comunitățile energetice nu sunt încă recunoscute ca un instrument-cheie pentru tranziția energetică, ceea ce impune ajustări suplimentare ale cadrului legislativ și un angajament mai mare din partea factorilor de decizie (de exemplu: lipsa unor măsuri privind comunitățile în PNIESC).

Până în prezent, au fost înregistrate câteva comunități, iar multe proiecte pilot se confruntă cu provocări precum costurile ridicate de licențiere și lipsa sprijinului pentru partajarea energiei.

Raportul subliniază, de asemenea, lipsa unor modele de afaceri clare și a unor mecanisme financiare care să faciliteze sustenabilitatea pe termen lung a acestor inițiative. În concluzie, raportul oferă recomandări constructive pentru consolidarea cadrului de reglementare și financiar, în vederea stimulării dezvoltării și operativității comunităților energetice din România.

Cuprins

REZUMAT	264
LISTA TABELELOR & IMAGINILOR	266
1. INTRODUCERE	267
2. METODOLOGIE	269
3. DEZVOLTAREA ȘI NIVELUL DE MATURITATE AL COMUNITĂȚILOR DE ENERGIE ÎN ROMÂNIA	269
3. 1 Introducere	269
3. 2 Dezvoltarea comunităților de energie în România	270
3. 3 Nivelul de maturitate al comunităților de energie din România	278
4. PLANURI DE ACȚIUNE PERSONALIZATE PENTRU MODERNIZAREA PE SCARA MATURITĂȚII COMUNITĂȚII DE ENERGIE	280
5. CONCLUZIE ȘI RECOMANDĂRI ÎN PRIVINȚA POLITICILOR	286
5. 1 Principalele constatări ale evaluării	286
5. 2 Recomandări de politică	286
6. SUMMARY OF REPORT IN ENGLISH	288
7. SUMMARY OF MATURITY UPGRADE ACTION PLAN IN ENGLISH	289
BIBLIOGRAPHY	292
ANNEX I	293
ANNEX II	294
ANNEX III	297

Lista Tabelelor & Imaginilor

Lista tabelelor:

Tabel 1. Nivelul actual de maturitate al comunităților de energie din România (octombrie 2024)

Tabel 2. Scenariul optimist al progresului maturității la nivel național

Tabel 3. Scenariul real al progresului maturității la nivel național

Tabel 4. Scenariul pesimist al progresului maturității la nivel național

Tabel 5. Planul de acțiune pentru îmbunătățirea maturității

Table 6. Maturity upgrade action plan

Lista imaginilor

Imagine 1. Una dintre sesiunile de lucru de la Ministerul Energiei privind dezvoltarea legislației de comunități

Imagine 2. Sursa Studiu Greenpeace România

Imagine 3. Workshop organizat de CdE în cadrul proiectului LifeLoop cu municipalitatea din Tulcea

1. Introducere

Evaluarea statului național pentru dezvoltarea și funcționarea comunităților de energie

1. Contextul comunităților de energie în România

România a implementat Directiva RED II în decembrie 2022 prin OUG 163/2022. Această legislație oferă o definiție a comunităților de energie care se aliniază caracteristicilor prezentate în directiva europeană. Legea națională nu specifică însă o formă juridică particulară pentru aceste comunități și nu oferă clarificări suplimentare dincolo de lista generală din directivă. Conform legislației românești, comunitățile de energie sunt entități bazate pe participare deschisă și voluntară, controlate efectiv de membrii lor, care includ cetățeni, IMM-uri sau municipalități. Obiectivul lor principal este de a oferi beneficii economice, sociale sau de mediu membrilor lor sau zonelor locale, mai degrabă decât profituri financiare.

OUG 163/2022 specifică dreptul comunităților de energie de a produce, consuma, stoca și vinde energie regenerabilă (inclusiv energia produsă de terți); dreptul de a utiliza energia regenerabilă produsă de unități deținute de comunitate în cadrul comunității; responsabilitatea Ministerului Energiei este de a evalua obstacolele existente și potențialul de dezvoltare pentru comunitățile de energie regenerabilă la nivel național; Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (ANRE) trebuie să organizeze sesiuni de informare despre comunitățile de energie; autoritățile trebuie să asigure un cadru favorabil pentru a promova și facilita dezvoltarea comunităților de energie regenerabilă.

Cu toate acestea, elementele cheie ale acestui cadru favorabil nu sunt detaliate în legislație, lăsând aspectele procedurale și responsabilitățile pentru facilitarea accesului la finanțare și informație nedefinite. Conform legii, aceste elemente ar trebui să facă parte din actualizările Planului Național Integrat de Energie și Schimbări Climatice (PNIESC). La 21 luni după adoptarea legii, Ministerul Energiei nu a efectuat evaluarea necesară, iar ANRE nu a organizat sesiunile de informare prevăzute. În plus, nu au fost emise legislații sau decizii din partea Ministerului Energiei, ANRE sau altor autorități pentru a include elementele cadrului favorabil prevăzute în legislația europeană și română.

În iunie 2024 a fost creat un grup de lucru pentru dezvoltarea legislației referitoare la comunitățile de energie de către Ministerul Energiei, din care Cooperativa de Energie face parte și a cărei activitate este detaliată mai jos în document. De asemenea, în urma activității grupului de lucru, ANRE a publicat în august 2024 două modele de comunități de energie, care nu corespund însă cu sugestiile în favoarea dezvoltării comunităților de energie, propuse de membrii grupului. În continuare, Cooperativa de Energie a lăsat sugestii pe documentul de lucru, sesizând că modelele propuse nu respectă legislația europeană (RED III).

Imagine 1. Una dintre sesiunile de lucru de la Ministerul Energiei privind dezvoltarea legislației de comunități

2. Situația dezvoltării comunităților de energie în România

Statutul comunităților de energie din România este încă în stadii incipiente. Dintre cele 21 de inițiative identificate, doar două - Cooperativa de Energie și ÎntreVecini - au reușit înființarea și funcționare în cadrul legal existent.

Dintre comunitățile de energie identificate în România, 10 proiecte se află într-o etapă conceptuală avansată, având realizate măsurători de consum, calcule de rentabilitate a investițiilor și acțiuni similare, dar nu au obținut încă înregistrarea legală. Inițiativele rămase sunt în etape conceptuale timpurii, inițiatorii căutând cele mai bune modele pentru a-și implementa ideile. Tehnologia dominantă preferată de inițiatorii comunităților de energie din România sunt panourile fotovoltaice, 20 din cele 21 de inițiative folosind panouri solare pentru producția de electricitate, iar 3 dintre acestea planificând, de asemenea, soluții pentru încălzirea centralizată folosind electricitate. O singură inițiativă, Clusterul de Energie Verde din județul Covasna, se bazează pe biomasă pentru a acoperi consumul local de energie termică. În ceea ce privește natura publică sau privată a inițiativelor, 10 din 21 sunt pur private, fără a căuta implicarea autorităților publice în această etapă, în timp ce restul sunt centrate în jurul autorităților publice locale.

2. Metodologie

Cu scopul de a evalua starea națională a dezvoltării și operării comunităților energetice, consorțiul a dezvoltat un șablon (vezi Anexa I), cu întrebări orientative, care a fost folosit pentru a evalua dezvoltarea și operarea comunităților de energie în fiecare context național.

În scopul de a dezvolta o metodologie pentru evaluarea maturității comunităților de energie la nivel național, consorțiul a dezvoltat un instrument cuprinzător, personalizat (vezi Anexa II).

Pentru a dezvolta un plan de acțiune personalizat pentru fiecare dintre contexturile naționale, consorțiul a dezvoltat un instrument pentru a evalua ce doresc partenerii să realizeze în termeni de îmbunătățire a maturității până la sfârșitul proiectului (vezi Anexa III).

Evaluările au fost efectuate pe baza studiilor și legilor existente:

- [Comunități de Energie în România: De la Aspiratie la Realitate](#), Greenpeace Romania;
- [Analiza formelor legale ale comunităților de energie](#), Greenpeace Romania;
- [Legea privind electricitatea și gazele naturale nr. 123/2012](#) a încercat să transpună Directiva 2019/944, care reglementa conceptul de CEC (Comunitate de Energie a Cetățenilor);
- [Ordonanța de urgență nr. 163/2022](#) pentru finalizarea cadrului legal pentru promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, precum și pentru modificarea și completarea anumitor acte normative, s-a încercat transpunerea Directivei 2018/2001, care definește REC (Comunitatea de Energie Regenerabilă);
- [A doua generație a legislației UE pentru comunitățile de energie](#), Rescoop.eu;
- [DIRECTIVA PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI de modificare a Directivelor \(UE\) 2018/2001 și \(UE\) 2019/944 în ceea ce privește îmbunătățirea designului pieței de electricitate a Uniunii.](#)
- [Planul Național Integrat în Domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030](#) (PNIESC)

Contextul național a fost formulat pe baza observațiilor noastre de-a lungul anilor 2020-2024, în urma organizării de ateliere la nivel municipal, cetățenesc și promovării în media. În plus, participarea noastră la proiecte europene, împreună cu partenerii noștri, ne-a oferit oportunitatea de a studia stadiul de dezvoltare al comunităților de energie și legislația specifică din alte țări, făcându-ne conștienți de diferențele majore dintre țări.

3. Dezvoltarea și nivelul de maturitate al comunităților de energie în România

3. 1 Introducere

Dezvoltarea comunităților energetice în fiecare dintre țările reprezentate în proiect a fost evaluată pe baza a 9 criterii: **(1) Procesul de transpunere națională, (2) Strategii locale, regionale și naționale, (3) Cadre de reglementare, (4) Modele de afaceri, (5) Finanțare, (6) Autoconsum colectiv, economisirea energiei și eficiența, (7) Networking, cunoștințe și conștientizare, (8) Implicarea părților interesate, (9) Scala de maturitate a comunităților de energie.**

3. 2 Dezvoltarea comunităților de energie în România

1. Procesul de transpunere la nivel național

- Cât de avansat este procesul național de transpunere a directivelor UE referitoare la comunitățile de energie?

Reglementarea națională reflectă în mare măsură cadrul european și, prin urmare, este prezentată într-o formă generală. Până când eventuale acte normative specifice vor fi adoptate pentru a facilita implementarea acestora, aceste reglementări servesc ca referință pentru înființarea și funcționarea comunităților energetice în România.

Procesul național de transpunere a directivelor UE legate de comunitățile energetice este o traducere copy-paste a directivelor, în următoarele 2 legi : [Legea privind electricitatea și gazele naturale nr. 123/2012](#) a încercat să transpună Directiva 2019/944, care reglementa conceptul de CEC (Comunitate Energetică a Cetățenilor) și [Ordonanța de Urgență nr. 163/2022](#) pentru finalizarea cadrului legal pentru promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, precum și pentru modificarea și completarea anumitor acte normative, care au încercat, de asemenea, să transpună Directiva 2018/2001, care definește REC (Comunitatea de Energie Regenerabilă).

Noile directive europene, precum RED III și Directiva UE 2024/1711 privind îmbunătățirea organizării pieței energiei electrice, nu au fost transpuse în legislația națională.

Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (ANRE) este instituția publică responsabilă pentru elaborarea, aprobarea și monitorizarea reglementărilor obligatorii în sectorul energetic. Aceasta înseamnă că atunci când există o reglementare generală la nivel legislativ național în domeniul energiei, ANRE este principala instituție care va emite legislația secundară.

Deși ANRE are această sarcină, nimic nu s-a întâmplat din 2022. Ministerul Energiei a luat inițiativa de a dezvolta, cel puțin declarativ, legislația în domeniul comunităților de energie. În acest sens, în mai 2024, au creat un grup de lucru compus din specialiști ai Ministerului Energiei, ANRE, diverse asociații active în domeniu. Organizația noastră face parte din acest grup. Membrii grupului au venit cu propuneri privind forma juridică, reglementările tehnice și regimul economic al unei comunități, iar ulterior, fiecare participant și-a prezentat propriile comentarii. Cooperativa de Energie a propus mai multe amendamente, cu ajutorul colegilor de la REScoop, pentru a asigura o legislație coerentă care să susțină dezvoltarea reală a activităților comunităților energetice. Procesul este încă în desfășurare.

- Există provocări sau întârzieri legate de transpunerea directivelor europene în legislația națională?

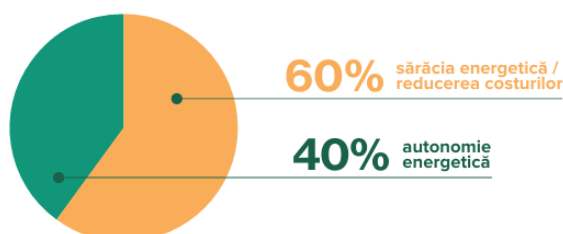
Aceste directive au fost deja transpuse, dar fără legislație secundară. Atât autoritățile publice implicate în dezvoltarea comunităților de energie, cât și reprezentanții sectorului privat implicați în aceste inițiative subliniază lipsa de cunoștințe ca un obstacol semnificativ în stabilirea mai multor comunități în România. Această lacună de cunoștințe include aspecte legale (de exemplu, determinarea celei mai potrivite forme de organizare juridică) și aspecte tehnice (de exemplu, inițiatorii se confruntă cu dificultăți în a înțelege proiectul dintr-o perspectivă tehnico-economică).

2. Strategii locale, regionale, naționale

Ce strategii există la nivel locale, regional și național pentru susținerea comunităților de energie?

- Cum este inclusă energia comunitară în alte strategii și planuri și cum se reflectă potențialul comunităților de energie în acestea?

Contextul care a dat naștere inițiativei de a crea comunități de energie

Imagine 2. Sursa Studiu Greenpeace România

România a aprobat PNIESC (Planul Național Integrat pentru Energie și Climă) în 2021, care este în prezent în curs de revizuire. Nici versiunea din 2021, nici versiunea actualizată a planului nu implică în mod clar comunitățile de energie, folosind doar expresia „acolo unde este cazul” atunci când abordează acest subiect.

În ceea ce privește strategia, ținta României pentru ponderea energiei din surse regenerabile de energie (SRE) în consumul final brut de energie pentru 2030 este de 36,2%, ceea ce este mai mare decât ținta recomandată de Comisia Europeană de 34%. Conform traiectoriei estimate, ponderea va ajunge la 32,3% în 2025. Obiectivele vor fi atinse în primul rând prin creșterea capacității instalate de producție de energie eoliană și solară și prin utilizarea tehnologiilor pompelor de căldură pentru procesele de încălzire și răcire. Biomasa va continua să joace un rol important, dar ponderea sa drept combustibil în totalul surselor regenerabile de energie va scădea de la 54 % în 2022 la 39 % în 2030.

Pe de altă parte, energia eoliană va avea cea mai mare pondere, aproximativ 37%, urmată de energia solară, cu o pondere de aproximativ 24% în consumul final brut de energie. Aceste obiective vor fi atinse prin construirea și punerea în funcțiune a unei capacități totale instalate de aproximativ 30,5 GW de centrale solare (atât montate la sol, cât și pe acoperișuri) și o capacitate totală instalată de aproximativ 16 GW de centrale eoliene până în 2050.

Am identificat două direcții în acest plan numite Politici și Măsuri (P&M), menite să atingă contribuția națională la obiectivul obligatoriu al UE privind energia regenerabilă pentru 2030, în cadrul căreia pot fi întreprinse acțiuni ca o comunitate energetică.

- P&M 22 Creșterea capacității instalate pentru generarea de energie solară

30 November 2024

Obiectiv principal: Creșterea capacității naționale de producție a energiei în centralele fotovoltaice
Descriere: Construcția de noi centrale fotovoltaice

● P&M 25 Construcția de centrale fotovoltaice pe acoperiș

Obiectiv principal: Creșterea capacității naționale de producție a energiei din surse regenerabile de energie
Descriere: Această măsură sprijină construcția de centrale fotovoltaice pe acoperișuri, atât în clădiri rezidențiale, cât și în clădiri publice, prin care consumatorii finali fie vor deveni prosumatori, fie vor utiliza întreaga producție de energie pentru autoconsum sau stocare. Una dintre opțiunile de creștere a capacității instalate a centralelor fotovoltaice pe acoperiș este crearea de comunități de energie regenerabilă.

3. Cadre de reglementare

Cât de clare sunt și cât de mult susțin comunitățile de energie actualele cadre naționale de reglementare?

- Există bariere de reglementare sau ambiguități care împiedică înființarea și funcționarea comunităților de energie?

Criteriile actuale ale UE pentru comunitățile de energie, așa cum au fost transpuse în România, sunt lipsite de claritate juridică și principii detaliate, ceea ce duce la confuzie și ambiguitate. Mai exact, comunitățile de energie regenerabilă (CER) și comunitățile de energie ale cetățenilor (CEC) nu au primit scopuri clar definite și sunt în mare parte copiate direct din directiva UE. În consecință, lipsa de specificitate a criteriilor poate avea un impact negativ asupra sectorului comunităților de energie.

Directivele europene sunt transpuse într-o manieră copy-paste, dar operatorii de distribuție nu înțeleg din lege cum funcționează tehnic o comunitate de energie. Există o absență notabilă a măsurilor de reglementare adaptate comunităților de energie mici, indiferent dacă acestea au sau nu microrețele. Această supraveghere creează incertitudini și împiedică dezvoltarea acestor entități energetice în cadrul de reglementare mai larg.

Legea finanțelor publice nu prezintă în mod clar condițiile în care municipalitățile pot contribui cu capital, terenuri etc., în asociere cu cetățeni sau entități private, cum ar fi o comunitate de energie. De asemenea, nu specifică modul în care municipalitățile, ca membri ai comunităților de energie, pot beneficia de venituri și ce pot face cu ele.

Autoritățile publice locale sunt nesigure cu privire la forma juridică pe care comunitatea o poate lua pentru a se conforma legislației complexe la care sunt supuse. Unele părți interesate relevante, având în vedere specificul legislației românești în ceea ce privește stabilirea diferitelor forme juridice, văd necesitatea unei forme juridice ca un obstacol în calea extinderii comunităților de energie din România.

Clasificarea activităților economice existente în economia națională este considerată restrictivă pentru înființarea comunităților de energie atunci când se înființează o cooperativă de energie sub formă de societate comercială. Acest lucru se datorează faptului că energia partajată la nivel comunitar nu poate fi clasificată ca sursă de energie.

Lipsa legislației privind microrețelele este îngrijorătoare, în special pentru noile cartiere urbane. Dezvoltatorii de locuințe doresc să-și poată gestiona microrețelele și să aibă un singur punct de interacțiune cu operatorul de distribuție. Acest lucru ar putea fi realizat printr-un sistem de contorizare netă virtuală.

4. Modele de afaceri

- Există modele implementate de afaceri care facilitează formarea și sustenabilitatea comunităților de energie?

1. În cadrul proiectului **ÎntreVecini**, asociațiile de proprietari sunt susținute financiar pentru instalarea de panouri fotovoltaice și crearea altor activități menite să sporească coeziunea rezidenților. Finanțarea provine din eforturile de strângere de fonduri ale Asociației ÎntreVecini prin programe de Responsabilitate Socială Corporativă (CSR) și implicarea comunității a marilor companii multinaționale din România. Această finanțare este acordată asociațiilor de proprietari printr-un proces competitiv.

În 2021, Asociația Proprietarilor dintr-o clădire din București, Sector 6, a solicitat un grant din partea Asociației ÎntreVecini, care a oferit asistență tehnică și sprijin financiar pentru achiziționarea și instalarea de panouri fotovoltaice pe acoperișul blocului lor. Grantul a acoperit bugetul necesar de aproximativ 5.500 de euro, iar panourile au fost instalate în iunie 2022, acoperind o suprafață de 40 de metri pătrați pe acoperișul clădirii. Comunitatea produce în medie 729 kWh pe lună. În ciuda problemelor tehnice și administrative minore, rezultatele au început să apară, iar facturile la energie au scăzut semnificativ.

Inițiativa a adus beneficii semnificative comunității. Pe lângă generarea propriei energie, comunitatea a reușit să aducă oamenii împreună. Mai mult, proiectul a depășit scepticismul inițial, oferind credibilitate inițiativei în rândul proprietarilor de case și reunind chiar și vecini neprietenoși anterior.

2. **Cooperativa de Energie** a fost înființată în 2019 de 15 membri fondatori. În aprilie 2021, au lansat primul proiect investițional dedicat membrilor cooperativei, cu scopul de a achiziționa o companie ce furnizează energie electrică, Apuron Energy SRL. Această inițiativă a oferit membrilor cooperativei oportunitatea de a deveni investitori în energie verde. Conform legislației în vigoare, pentru desfășurarea activităților de furnizare, este necesar să fie deținută o licență emisă de ANRE, iar la momentul achiziției, Apuron deținea această licență.

Cooperativa de Energie a oferit prima opțiune de energie regenerabilă din România prin intermediul companiei lor de furnizare de energie, care a fost finanțată integral din contribuțiile membrilor. Aceste contribuții au inclus capitalul social, cu o medie de 100 de euro per membru în 2020, și o cotă minimă de 20 de euro. În plus, membrii au acordat împrumuturi, atât pe termen scurt (1 an), cât și pe termen lung (5 ani), care au garantat randamente mai mari în comparație cu depozitele la instituțiile financiare. Majoritatea acestor împrumuturi și dobânzile lor au fost rambursate, demonstrând viabilitatea modelului lor.

Al doilea model de afaceri pe care Cooperativa de Energie îl ia în considerare pentru viitorul apropiat implică investiția cooperativei într-un parc fotovoltaic la scară mică (1-2 MWh) pentru a asigura independența producției și controlul asupra prețurilor de vânzare. Finanțarea va fi asigurată prin contribuții ale membrilor, similar cu primul model de afaceri, 30% din valoarea investiției provenind din capital și împrumuturi, în timp ce restul de 70% va fi finanțat prin împrumuturi bancare sau împrumuturi de la alte cooperative, cum ar fi [MECISE](#). De asemenea, Cooperativa își propune să caute fonduri nerambursabile pentru a spori profitabilitatea proiectului și pentru a asigura un randament favorabil pentru membrii lor.

Prin acest model de afaceri, scopul lor este de a asigura venituri prin semnarea unui singur acord de achiziție de energie (PPA). Piața PPA din România este încă în faza incipientă, cu doar câteva contracte identificate până în prezent.

Al treilea model de afaceri presupune instalarea de sisteme fotovoltaice la scară mică pe acoperișurile clădirilor rezidențiale, companiilor și instituțiilor publice, pentru a-și acoperi parțial sau integral propriul consum de energie. Întrucât, conform legislației românești actuale, autoconsumul este cel mai avantajos pentru beneficiar, modelul prevede investiții din partea cooperativei prin contribuții ale membrilor și vânzarea în rate a instalației fotovoltaice către beneficiar.

- Cât de favorabile sunt condițiile pieței pentru toate părțile interesate de comunități de energie? Ce anume trebuie abordat pentru a asigura condiții de concurență echitabile pentru toți „actorii” pieței?

Condițiile de pe piața energiei nu sunt favorabile comunităților de energie. Nu există un cadru legal adecvat, nu există surse de finanțare, iar conceptul de comunitate de energie este aproape necunoscut. Pentru a asigura un nivel echitabil pentru toți actorii de pe piață, ar fi necesar să se elaboreze legislația relevantă, precum și asistența de stat în ceea ce privește sursele de finanțare și facilitățile fiscale pentru a ajuta comunitățile de energie să concureze cu furnizorii de energie care au suficientă capitalizare de pe piețele de capital.

5. Finanțare

- Cât de accesibile sunt opțiunile de finanțare pentru proiecte de energie comunitară, inclusive granturi, împrumuturi sau subvenții?
- Există mecanisme care să atragă investițiile private în inițiative de energie comunitară?

Un obstacol major este lipsa finanțării pentru studiile de prefizabilitate și fezabilitate, care este văzută ca o barieră care împiedică comunitățile de energie să se dezvolte chiar de la început. Fondurile nerambursabile pentru a acoperi cel puțin o parte din cheltuielile de capital sunt considerate singura modalitate de a recupera investiția în mai puțin de 15-20 de ani pentru comunitățile energetice mici și mijlocii. Mecanismele de finanțare publice sau private (sponsorizări, premii etc.) sunt dificil de mobilizat, iar sectorul bancar nu oferă instrumente convenabile pentru finanțarea unor astfel de idei. Fondurile mici mobilizate prin ONG-uri sau platforme de finanțare (Instituții Financiare Nebancare) sunt considerate insuficiente în comparație cu nevoile. Din experiența Cooperativei de Energie, aceste instituții au fonduri limitate (100.000 RON/proiect = 20.000 euro/proiect), iar altele au condiții greu de îndeplinit pentru o comunitate de energie incipientă (semnarea PPA-urilor). Băncile contactate au și condiții greu de îndeplinit: semnarea de PPA-uri și contracte de garanție, care sunt imposibil de aplicat celor 900 de membri ai Cooperativei de Energie.

În aceste condiții, accesul la finanțare devine un obstacol semnificativ. Soluțiile pentru deblocarea mecanismelor de finanțare și accesul la acestea pentru comunitățile energetice ar trebui să vină de la legiuitori. Astfel, câteva idei de îmbunătățire a accesului la finanțare sunt:

- În toate cererile de subvenționare a capacităților de producție din surse regenerabile se propune acordarea de punctaje mai mari proiectelor propuse de comunitățile de energie în comparație cu cele propuse doar de întreprinderile private.
- Implementarea unei linii de finanțare specializate care oferă posibilitatea rambursării cheltuielilor anterioare în cazul implementării proiectului, având în vedere că acest lucru ar putea motiva instituțiile bancare să acorde credite-punte.
- Includerea asociațiilor de proprietari ca participanți eligibili în Ghidurile AFM (Administrarea Fondului de Mediu). În România, AFM finanțează persoane fizice și biserici pentru instalarea de panouri fotovoltaice de dimensiuni mici pe acoperiș sau teren pentru consum propriu. Există o sumă forfetară de 4.000 de euro pentru fiecare participant.

30 November 2024

- Includerea comunităților de energie ca participanți eligibili în ghidurile de finanțare din fonduri europene (ex. Ministerul Energiei - Fondul de Modernizare).

6. Autoconsum colectiv, economisire și eficiență energetică

- Ce măsuri sunt în vigoare pentru a promova autoconsumul colectiv în comunitățile de energie? Dar măsuri pentru economisirea și eficienței energetice în comunitățile de energie?

În România, autoconsumul din propria instalație este posibil doar la nivel individual. Consumul colectiv este, de asemenea, permis, dar nu este la fel de simplu ca consumul individual. În principiu, ar trebui înființată o micro-rețea în cadrul comunității de energie. În plus, existența micro-rețelei ar putea fi condiționată de înființarea unei comunități de energie legal constituită care să dețină o licență de furnizare, care ar auto-organiza măsurarea consumului de energie de către fiecare membru. Chiar dacă autoconsumul colectiv este permis, legislația actuală nu reglementează în mod eficient partajarea energiei. Astfel, o comunitate de energie care facturează un membru este obligată prin lege să factureze toate taxele și taxele de distribuție asociate, chiar dacă energia nu tranzitează toate nivelurile rețelei, ceea ce face ca proiectul energetic să fie comparabil cu cele ale furnizorilor tradiționali.

În general, economiile de energie se realizează prin instalarea capacităților de producție verzi, înlocuirea aparatelor vechi și reabilitarea termică în clădirile de apartamente. În ultimii ani, reabilitarea termică a fost realizată în mare parte de municipalități folosind fonduri europene nerambursabile – Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), Fondul de Modernizare și alte fonduri.

Deoarece reabilitarea se face practic prin granturi, există puțin interes din partea comunităților/cetățenilor de a investi în acest domeniu.

- Există inițiative pentru educarea și încurajarea membrilor comunităților să adopte practici de eficiență energetică?

În sectorul privat, există inițiative de educare a membrilor comunității, deși astfel de inițiative sunt foarte puține la nivel public. Am identificat câteva la nivel local, cu municipalități participante la programe europene de promovare a comunităților energetice (Bistrița, Tulcea). Subiectul a fost promovat și la Forumul Orașelor Verzi de la Brașov în anii precedenți, dar evenimentul a fost anulat în 2024.

Imagine 3. Workshop organizat de CdE în cadrul proiectului LifeLoop cu municipalitatea din Tulcea

Sectorul privat este mai activ în promovarea comunităților de energie ca soluție pentru tranziția energetică, combaterea sărăciei energetice și reducerea emisiilor de CO₂. În cele mai multe cazuri, aceste eforturi au fost susținute de programe europene, granturi europene sau companii românești. Printre inițiativele notabile se numără programele de promovare ale Cooperativei de Energie, ateliere, ghiduri și studii desfășurate de Greenpeace România, Cooperativa de Energie, WWF, Academia de Sustenabilitate și un calculator de emisii de CO₂. Asociația ÎntreVecini, ajutată de granturi de la BRD – Société Générale, încearcă să creeze comunități în cadrul structurilor asociațiilor de proprietari din blocurile de locuințe, instalând și panouri fotovoltaice.

7. Colaborare (eng. Networking), cunoștințe și conștientizare

Cât de dezvoltate și eficiente sunt actualele rețele parteneriale pentru comunități de energie?

- Care este nivelul de cunoștințe și expertiză în rândul părților interesate de comunități de energie și nivelul de conștientizare publică despre acest subiect?

În ciuda faptului că este în faza incipientă, mișcarea comunităților de energie din România este caracterizată de mult entuziasm, idei multiple, o bază puternică în contextul local și nevoile comunității și conexiuni cu inițiative similare atât în România, cât și în străinătate. Din păcate, mișcarea suferă de capacități slabe de susținere și vizibilitate redusă. Proiectele actuale de comunități de energie sunt ancorate în cunoștințe tehnice solide, aproximativ 70% dintre inițiatori fiind specialiști în energie sau persoane fizice cu o foarte bună înțelegere a sectorului energetic, în timp ce restul provin din sfera antreprenorială și civică. Inițiatorii sunt extrem de pasionați de subiect și au investit în mod voluntar resurse personale de timp și energie pentru a înțelege conceptul, a documenta nevoile, a identifica soluții tehnice și a reuni comunitatea în jurul ideii lor.

Majoritatea părților interesate cred că există o lipsă de informații despre oportunitatea de a crea comunități de energie, ceea ce duce la o lipsă de cunoștințe despre cum se pot dezvolta astfel de proiecte. Singurele inițiative de educație și creștere a cunoștințelor în domeniu provin de la ONG-uri (de exemplu, Greenpeace România) sau peer-to-peer (de exemplu, Cooperativa de Energie). Lipsa de cunoștințe este persistentă în special în rândul reprezentanților diferitelor autorități și ai furnizorilor sau distribuitorilor de energie.

Nu au fost identificate platforme (OSS, coalitii naționale) pentru schimbul de cunoștințe și încurajarea creării de comunități de energie.

8. Implicarea părților interesate

- Cât de activ sunt implicate părțile interesate în dezvoltarea și revizuirea politicilor și reglementărilor comunităților de energie?
- Există mecanisme pentru deschiderea unui dialog și feedback continuu între factorii de decizie politică, părțile interesate și reprezentanții comunității?

Părțile interesate și inițiativele deja menționate mai sus sunt active în dezvoltarea și revizuirea politicilor și reglementărilor comunităților de energie, dar rămâne de văzut cum vor fi luate în considerare comentariile și propunerile lor de către autoritățile de reglementare.

La începutul lunii mai 2024, Ministerul Energiei a creat un grup de lucru menit să legifereze un cadru benefic pentru crearea și funcționarea comunităților de energie. Acest grup de lucru a inclus reprezentanți ai Ministerului Energiei, ANRE (Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei), companii de furnizare a energiei, firme de avocatură, universități tehnice, experți în politici energetice, asociații active în domeniul schimbărilor climatice, combaterea sărăciei energetice și reprezentanți ai mass-media. Cooperativa de Energie a participat la ambele întâlniri organizate în acest cadru și a prezentat două documente cu propuneri pentru a fi luate în considerare de legiuitor. În efortul lor, au fost asistați de REScoop, iar documentele produse au fost împărtășite cu alți participanți.

În pofida sugestiilor transmise, Modelul 1 de comunitate de energie, propus de ANRE în urma grupului de lucru, nu valorifică suficient flexibilitatea oferită de legislația europeană și creează bariere majore în calea dezvoltării acestor inițiative. Toate comunitățile de energie sunt propuse să fie responsabilizate financiar pentru dezechilibrele generate în rețelele de energie electrică. Această abordare rigidă contravine legislației europene, care permite adaptarea acestor obligații la nivel regional sau local și oferă excepții pentru comunitățile mici sau cu o capacitate instalată redusă. De asemenea, impunerea cerinței ca energia să fie transferată membrilor comunității exclusiv prin vânzarea de către un furnizor licențiat ignoră conceptele de „collective self consumption” și „energy sharing”. Totodată, limitarea opțiunilor la doar două modele nu doar că îngreuează inițiativa locală, dar descurajează participarea activă a cetățenilor în dezvoltarea comunităților de energie și aplicabilitatea lor în contexte diverse. Modelul 2 nu permite comunităților să furnizeze direct energie membrilor, ceea ce adaugă costuri suplimentare și o complexitate nejustificată.

În prezent, nu există mecanisme de dialog și feedback continuu între factorii de decizie politică, părțile interesate și reprezentanții comunității. Înființarea coaliției comunității de energie are ca scop crearea unui astfel de mecanism.

3. 3 Nivelul de maturitate al comunităților de energie din România

Tabel 1. Nivelul actual de maturitate al comunităților de energie din România (octombrie 2024)

Criteriul	1/2/3	2/4/6	3/6/9	4/8/12	5/10/15
Voința și implicarea politică		6			
Procesul de transpunere		2			
Strategii locale, regionale și naționale		4			
Cadrul de reglementare	3				
Modelul de afacere		6			
Finanțare	3				
Autoconsum colectiv, economie de energie și eficiență	3				
Networking		4			
Cunoștințe			3		
Conștientizare		2			
Implicarea părților interesate			3		

Conform matricei de mai sus, punctajul general este de 39 de puncte, ceea ce aduce maturitatea energiei comunitare din România în intervalul pentru Nivelul 2: **dezvoltarea energetică comunitară este la un nivel minim de maturitate**, cu un cadru strategic și de reglementare minimal, modele de afaceri minimal dezvoltate, acces minim la finanțare, networking al comunităților energetice minimal funcțional, implicare minimă a părților interesate și cunoștințe și conștientizare minime despre comunitățile energetice.

Scoruri generale

23-35 puncte (Nivel 1): Dezvoltarea comunităților energetice se află la un nivel destul de scăzut de maturitate, fără un cadru strategic și de reglementare sau cu unul slab dezvoltat, fără modele de afaceri sau cu modele slab dezvoltate, fără acces la finanțare sau cu acces redus, fără networking funcțional al comunităților energetice sau cu unul disfuncțional, fără implicarea părților interesate sau cu o implicare redusă, și fără cunoștințe sau conștientizare despre comunitățile energetice sau cu un nivel scăzut al acestora.

36-60 puncte (Nivel 2): Dezvoltarea comunităților energetice se află la un nivel minim de maturitate, cu un cadru strategic și de reglementare minimal, modele de afaceri minimal dezvoltate, acces minim la finanțare, networking al comunităților energetice minimal funcțional, implicare minimă a părților interesate și cunoștințe și conștientizare minime despre comunitățile energetice.

61-80 puncte (Nivel 3): Dezvoltarea comunităților energetice se află la un nivel moderat de maturitate, cu un cadru strategic și de reglementare moderat, modele de afaceri moderat dezvoltate, acces decent la finanțare, networking funcțional al comunităților energetice, implicare satisfăcătoare a părților interesate și un nivel moderat de cunoștințe și conștientizare despre comunitățile energetice.

81-100 puncte (Nivel 4): Dezvoltarea comunităților energetice se află la un nivel destul de ridicat de maturitate, cu un cadru strategic și de reglementare destul de bine stabilit, modele de afaceri destul de bine dezvoltate, acces decent la finanțare, networking al comunităților energetice destul de bine funcțional, o implicare destul de bună a părților interesate și un nivel destul de ridicat de cunoștințe și conștientizare despre comunitățile energetice.

101-115 puncte (Nivel 5): Dezvoltarea comunităților energetice se află la un nivel foarte ridicat de maturitate, cu un cadru strategic și de reglementare foarte bun sau excelent, modele de afaceri foarte bine sau excelent dezvoltate, acces foarte bun sau excelent la finanțare, networking al comunităților energetice foarte bine sau excelent funcțional, o implicare foarte bună sau excelentă a părților interesate și un nivel foarte ridicat sau excelent de cunoștințe și conștientizare despre comunitățile energetice.

4. Planuri de acțiune personalizate pentru modernizarea pe scara maturității comunității de energie

Documentul a elaborat câteva scenarii suplimentare de dezvoltare a maturității care ar trebui luate în considerare:

i) Scenariul optimist al progresului: părțile interesate sunt foarte deschise pentru integrarea comunităților energetice (CE) și partajarea energiei în cadrul legal (Tabel 2).

ii) Scenariul real al progresului: părțile interesate adoptă o poziție similară privind elaborarea cadrului legal și de implementare în perioada următoare (Tabel 3).

iii) Scenariul pesimist al progresului: părțile interesate refuză să coopereze și să introducă comunitățile energetice și partajarea energiei în cadrul legal și de implementare (Tabel 4).

Tabel 2. Scenariul optimist al progresului maturității la nivel național

Criteriul	1/2/3	2/4/6	3/6/9	4/8/12	5/10/15
Voința și implicarea politică				12	
Procesul de transpunere				4	
Strategii locale, regionale și naționale				8	
Cadrul de reglementare				12	
Modelul de afacere				12	
Finanțare				12	
Autoconsum colectiv, economie de				12	

energie și eficiență					
Networking					10
Cunoștințe					5
Conștientizare				4	
Implicarea părților interesate					5

Conform matricei de mai sus, punctajul general este de 96, ceea ce aduce maturitatea energiei comunitare din România în intervalul pentru **Nivelul 4: Dezvoltarea energiei comunitare este la un nivel destul de avansat de maturitate**, cu un cadru strategic și de reglementare destul de bine stabilit, modele de afaceri destul de bine dezvoltate, acces decent la finanțare, networking al comunităților energetice destul de bine funcțional, o implicare destul de bună a părților interesate și un nivel destul de ridicat de cunoștințe și conștientizare despre comunitățile energetice.

Tabel 3. Scenariul real al progresului maturității la nivel național

Criteriul	1/2/3	2/4/6	3/6/9	4/8/12	5/10/15
Voința și implicarea politică				12	
Procesul de transpunere			3		
Strategii locale, regionale și naționale				8	
Cadrul de reglementare			9		
Modelul de afacere				12	
Finanțare			9		
Autoconsum colectiv, economie de energie și eficiență			9		
Networking				8	

Cunoștințe				4	
Conștientizare			3		
Implicarea părților interesate				4	

Conform matricei de mai sus, punctajul general este de 81, ceea ce aduce maturitatea energiei comunitare din România în intervalul pentru **Nivelul 4: Dezvoltarea energiei comunitare este la un nivel destul de avansat de maturitate**, cu un cadru strategic și de reglementare destul de bine stabilit, modele de afaceri destul de bine dezvoltate, acces decent la finanțare, networking al comunităților energetice destul de bine funcțional, o implicare destul de bună a părților interesate și un nivel destul de ridicat de cunoștințe și conștientizare despre comunitățile energetice.

Tabel 4. Scenariul pesimist al progresului maturității la nivel național

Criteriul	1/2/3	2/4/6	3/6/9	4/8/12	5/10/15
Voința și implicarea politică		LA FEL 6			
Procesul de transpunere		LA FEL 2			
Strategii locale, regionale și naționale	2				
Cadrul de reglementare	LA FEL 3				
Modelul de afacere		LA FEL 6			
Finanțare	LA FEL 3				
Autoconsum colectiv, economie de energie și eficiență	LA FEL 3				
Networking		LA FEL			

		4			
Cunoștințe			LA FEL 3		
Conștientizare		LA FEL 2			
Implicarea părților interesate		2			

Conform matricei de mai sus, punctajul general este de 36 de puncte, ceea ce aduce maturitatea energiei comunitare din România în intervalul pentru **Nivelul 2: dezvoltarea energetică comunitară este la un nivel minim de maturitate**, cu un cadru strategic și de reglementare minimal, modele de afaceri minimal dezvoltate, acces minim la finanțare, networking al comunităților energetice minimal funcțional, implicare minimă a părților interesate și cunoștințe și conștientizare minime despre comunitățile energetice.

Planul de acțiune pentru îmbunătățirea maturității

Tabel 5. Planul de acțiune pentru îmbunătățirea maturității

Obiectiv	Ce se va face pentru a atinge obiectivul?	Până când?	De către cine?	Cu ce resurse?
Transpunerea integrală a directivelor europene referitoare la comunitățile de energie	Recomandarea de politici favorabile pentru reproiectarea legislației energetice	Dec.25	CdE	Finanțarea proiectului (ore conform fișelor de pontaj)
	Furnizarea de inputuri pentru reproiectarea legislației energetice		CdE	Finanțarea proiectului (ore conform fișelor de pontaj)
	Mobilizarea diferiților actori pentru a sprijini reproiectarea legislației energetice		Coaliția națională a comunităților de energie	Contribuții voluntare din veniturile comunităților de energie + sponsorizare
Reformularea strategiilor locale și naționale pentru a include prevederi privind înființarea și funcționarea comunităților de energie	Recomandarea de politici favorabile pentru reproiectarea PNIESC	Apr.25	Coaliție națională a comunităților de energie	Contribuții voluntare din veniturile comunităților de energie + sponsorizare
	Ateliere la nivel local pentru a implica municipalitățile	Septembrie 2024- Mai 2025	Coaliție națională a comunităților de energie	Contribuții voluntare din veniturile comunităților de energie + sponsorizare

Crearea de noi modele de bune practici care pot fi replicate la nivel de microcomunitate	Modele de proiectare aplicabile pieței din România (instalarea fotovoltaică pe clădiri rezidențiale și acoperișuri de companii)	Mai.25	CdE	Fonduri proprii
Identificarea surselor de finanțare (granturi, împrumuturi, capitaluri proprii)	Scanarea continuă a surselor de finanțare furnizate de guvern	În desfășurare	CdE	Fonduri proprii
	Recomandarea de politici favorabile pentru includerea comunităților de energie ca entități eligibile pentru finanțare nerambursabilă	Ma.25	Coaliția națională a comunităților de energie	Contribuții voluntare din veniturile comunităților de energie
	Identificarea instituțiilor financiare nebancare și a băncilor care oferă condiții avantajoase de finanțare comunităților	În desfășurare	CdE	Fonduri proprii
Creșterea cunoștințelor, a rețelelor, a conștientizării și a implicării părților interesate	Stabilirea unei foi de parcurs pe termen lung și a unui plan de acțiune pentru susținerea mișcării naționale a comunității de energie Întâlnire de lansare Discuție despre foaia de parcurs	Noiembrie- Decembrie 2024 Noiembrie 2024 Decembrie 2024	Coaliția națională a comunităților de energie Coaliția națională a comunităților de energie	Finanțarea proiectului
	Organizarea și participarea la workshop-uri și evenimente de diseminare: Campanie de informare în masă pentru autoritățile locale (direcționare prin e-mail, contactarea autorităților locale, campanie de marketing online, reclame pe rețelele sociale, călătoria pe site-ul web al campaniei), imagini pentru materialele campaniei, fotografii de evenimente offline.	Sept 2024-Oct 2026	Coaliția națională a comunităților de energie	Finanțarea proiectului

30 November 2024

	- Modele inovatoare de colaborare pentru schimbările climatice și tranziția energetică	24 Sept 2024, Timișoara		Finanțarea proiectului
	- Atelier cu municipalitatea	Oct.24		Finanțarea proiectului
	- Atelier cu municipalitatea	Mai.25		Finanțarea proiectului
	- Atelier cu municipalitatea	Oct.25		Finanțarea proiectului
	- Activități de consolidare a capacităților pe teren pentru inițiativele noi și existente	Noi 2025-Oct 2026	Coaliția națională a comunităților de energie	Finanțarea proiectului

5. Concluzie și recomandări în privința politicilor

5.1 Principalele constatări ale evaluării

Ce trebuie făcut pentru a îmbunătăți situația?

Legislația a fost transpusă în mod inadecvat, ceea ce a dus la confuzie și dificultăți în punerea sa în aplicare. Există o lipsă de reglementări tehnice atât pentru comunitățile de energie, cât și pentru distribuitorii de energie, precum și o lipsă de finanțare guvernamentală și stimulente fiscale pentru dezvoltarea comunităților de energie. Există cel puțin un interes declarativ din partea Ministerului Energiei de a aborda situația, iar contribuția lor este așteptată până la sfârșitul anului 2024. Prin intermediul coaliției, se depune un efort de popularizare a conceptului și de atragere a cât mai multor cetățeni către tranziția energetică.

5.2 Recomandări de politică

Ce recomandări politice ați face pentru îmbunătățirea situației comunităților de energie?

Care sunt cele mai importante părți interesate ale acestor acțiuni și cum pot fi implicate?

Există soluții propuse pentru îmbunătățirea situației actuale, dintre care majoritatea se concentrează pe domeniul legislativ:

- Dezvoltarea legislației secundare pentru a permite partajarea energiei între comunitățile de energie pentru toți consumatorii/prosumatorii din comunitate.
- Reglementările ar trebui să permită compensarea cantitativă în mai multe puncte de consum deținute de membrii comunității.
- Experimente de reglementare temporare sau sandbox, oferind comunităților de energie rezidențiale posibilitatea de a-și gestiona propria microrețea pentru o perioadă limitată de timp.
- Eliminarea/reducerea substanțială a tarifelor de distribuție, a taxelor de licență și a costurilor pentru energia circulantă în comunitate.
- Impunerea unor termene clare pentru ca operatorul de rețea să înregistreze comunitatea de energie și să instaleze contoare inteligente pentru cei care nu le au.
- Simplificarea legislației asociațiilor de proprietari pentru a include chiriașii în cadrul înființării comunităților de energie.

În domeniul finanțării, soluțiile includ:

30 November 2024

- Modificarea ghidurilor de finanțare existente și viitoare (de exemplu, AFM, REPowerEU) prin consultări ample cu toate părțile interesate.
- Modificarea legislației autorităților publice locale pentru încurajarea parteneriatelor public-private în comunitățile de energie.

Cele mai importante părți interesate ale acestor acțiuni sunt: autoritățile naționale și locale responsabile cu emiterea legislației secundare și transpunerea RED III, ANRE, municipalități locale, ONG-uri, alte comunități, experți în energie.

6. Summary of report in English

Context of Community Energy in Romania

Romania has transposed the EU RED II Directive through OUG 163/2022, defining energy communities as entities based on voluntary participation that provide benefits to their members rather than financial profits. While the law grants rights to produce, consume, store, and sell renewable energy, it lacks detailed procedural guidance for implementing these rights and facilitating financing. The Ministry of Energy has yet to assess obstacles and potential developments for these communities, and the National Energy Regulatory Authority (ANRE) has not conducted the required information sessions.

Development of Community Energy

Community energy initiatives in Romania are nascent, with only two out of 21 identified projects operational. Ten projects are in advanced conceptual stages, and the rest are still in early planning. The predominant technology is photovoltaic panels, with most initiatives focusing on solar energy. However, there is a noticeable lack of engagement from public authorities, as half of the initiatives are purely private.

Transposition Process for EU Directives

Romania's national regulation reflects EU frameworks but is largely general, lacking specific normative acts necessary for implementation. While directives have been transposed into national law, the absence of secondary legislation creates a knowledge gap among stakeholders about the establishment and operation of energy communities.

Local, Regional, and National Strategies

The Integrated National Energy and Climate Plan (PNIESC) lacks explicit provisions for energy communities. Romania aims for a renewable energy share of 36.2% by 2030, primarily through solar and wind energy. While there are some Policies and Measures that include community energy initiatives, the absence of detailed criteria in existing laws hampers effective implementation.

Financing Accessibility

Funding options for energy communities are limited, with significant barriers in obtaining financing for feasibility studies. There are calls for improved access to non-refundable funds and incentives for community-led projects. The current legal framework complicates collective energy sharing and financing, making it difficult for communities to thrive.

Knowledge and Networking

Enthusiasm for energy communities exists, but there is weak advocacy and limited public awareness. Most stakeholders possess strong technical knowledge, yet widespread information about community energy is lacking, particularly among authorities and energy suppliers. No centralized platforms for knowledge sharing have been established.

Stakeholder Engagement

Stakeholders are involved in policy development, yet there is a lack of ongoing dialogue between policymakers and community representatives. The Ministry of Energy has initiated a working group to create supportive legislation, but mechanisms for sustained interaction are still underdeveloped.

Key Findings and Recommendations

The report identifies inadequate legislation and a lack of financial and technical support as major challenges. Key

recommendations include developing secondary legislation for energy sharing, simplifying regulations for homeowners' associations, and improving financing mechanisms. Engaging national and local authorities, NGOs, and energy experts is crucial for the successful implementation of these actions.

In summary, while Romania has established a foundational legal framework for energy communities, significant gaps in implementation, financing, and public awareness must be addressed to foster their growth effectively.

7. Summary of maturity upgrade action plan in English

According to the matrix (Tabel 1), the overall score is 39 points, which brings the maturity of the community energy in Romania in the range for Level 2: **Community energy development is at a minimum level of maturity**, with minimal strategic and regulatory framework, minimally developed business models, minimal access to financing, a minimally functioning community energy networks, minimal stakeholder engagement, and minimal knowledge and awareness about energy communities.

In most cases, Romania is at level 2, but we aim to evolve even up to level 4 through advocacy activities, awareness workshops, knowledge sharing, and creating applicable best practice models for communities.

Table 6. Maturity upgrade action plan

Objective	What will be done to reach the objective?	By when?	By whom?	With what resources?
Fully transpose the European Directives related to energy communities	Policy promotion to redesign energy law	Dec.25	CdE	Project funding (hours according to the timesheets)
	Provide inputs for energy law redesign		CdE	Project funding (hours according to the timesheets)
	Mobilise different actors to support energy law redesign		National coalition of energy communities	Voluntary contributions from energy communities ¹

				income + sponsorship
Reformulating local and national strategies to include provisions regarding the establishment and operation of energy communities.	Policy promotion to redesigning PNIESC	Apr.25	National coalition of energy communities	Voluntary contributions from energy communities' income + sponsorship
	Workshops at local level to involve municipalities	September 2024-May 2025	National coalition of energy communities	Voluntary contributions from energy communities' income + sponsorship
Creating new best practice models that can be replicated at the micro-community level	Design models applicable to the Romanian market (installing PV on residential buildings and company rooftops)	May.25	CdE	Own funds
Identifying funding sources (grants, loans, equity)	Continuous scanning of funding sources provided by the government	Ongoing	CdE	Own funds
	Policy promotion for the inclusion of energy communities as entities eligible for non-reimbursable funding	May.25	National coalition of energy communities	Voluntary contributions from energy communities' income + sponsorship
	Identifying non-banking financial institutions and banks that offer advantageous financing conditions to communities	Ongoing	CdE	Own funds

Increasing knowledge, networking, awareness, and stakeholder engagement	Establishing a long term roadmap and an action plan for sustaining the energy community national movement	November-December 2024	National coalition of energy communities	Project funding
	Kick-off meeting	November 2024		
	Roadmap Discussion	December 2024	National coalition of energy communities	
	Organizing and participation in workshops and dissemination events. : Mass information campaign for local authorities (e-mail targeting, reaching out to local authorities, online marketing campaign, social media ads, website journey of the campaign), visuals for the campaign's materials, offline events photos.	Sept 2024-Oct 2026	National coalition of energy communities	Project funding
	- Innovative Collaboration Models for Climate and Energy Transition Energy Joint Side Event	24 Sept 2024, Timisoara	National coalition of energy communities	Project funding
	- Workshop with municipality	Oct.24		Project funding
	-Workshop with municipality	May.25		Project funding
	-Workshop with municipality	Oct.25		Project funding
	-Capacity building activities on the ground to the new and existing initiatives	Nov 2025-Oct 2026	National coalition of energy communities	Project funding

Bibliography

- Greenpeace, C. Murafa, A. Adamescu, (2024). Comunitățile de energie în România: De la aspirație la realitate.
- The Electricity and Natural Gas Law no. 123/2012 attempted to transpose Directive 2019/944, which regulated the concept of CEC (Citizen Energy Community);
- Emergency Ordinance no. 163/2022 for the completion of the legal framework for promoting the use of energy from renewable sources, as well as for amending and supplementing certain normative acts, attempted to transpose Directive 2018/2001, which defines REC (Renewable Energy Community);
- DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directives (EU) 2018/2001 and (EU) 2019/944 as regards improving the Union's electricity market design.
- [Planul National Integrat în Domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030](#) (PNIESC)

Anexa I

Șablon:

Rezumat executiv în limba engleză:

- Nivelul de maturitate privind transpunerea, cadrul legislativ și strategiile sau politicile și planurile de acțiune
- Nivelul de maturitate privind aspectele de afaceri (modele de afaceri, acces la finanțare...)
- Nivelul de maturitate privind rețelele, cunoștințele, conștientizarea și implicarea părților interesate
- Dacă sunt disponibile, ilustrați situația cu statistici adecvate
- Pașii următori posibili și necesari pe baza situației (recomandări de politică)

Introducere în evaluarea statutului național pentru dezvoltarea și operarea comunităților de energie

- Contextul energiei comunitare în țară
- Situația dezvoltării energiei comunitare în țară
- Dacă sunt disponibile, ilustrați situația cu statistici adecvate

1. Voința politică și implicarea

- Cât de angajate sunt guvernele naționale și regionale în promovarea comunităților de energie ca parte a strategiilor lor de tranziție energetică?
- Există un suport politic clar pentru proiectele de energie comunitară, reflectat prin legislație, declarații publice sau programe dedicate?

2. Procesul național de transpunere

- În ce stadiu se află procesul național de transpunere a directivelor UE referitoare la comunitățile de energie?
- Există provocări sau întârzieri în transpunerea acestor directive în legislația națională?

3. Strategii locale, regionale și naționale

- Ce strategii există la nivel local, regional și național pentru susținerea dezvoltării comunităților de energie?
- Cum este inclusă energia comunitară în alte strategii și planuri relevante și este potențialul energiei comunitare reflectat în acestea?

4. Cadrul legislativ

- Cât de clare și sprijinitoare sunt cadrele legislative (naționale) existente pentru dezvoltarea și operarea comunităților de energie?
- Există bariere sau ambiguități legislative care împiedică înființarea și funcționarea comunităților de energie?

5. Modele de afaceri

- Există modele de afaceri stabilite care facilitează formarea și sustenabilitatea comunităților de energie?
- Cât de favorabile sunt condițiile de piață pentru actorii din energia comunitară? Ce trebuie abordat pentru a asigura un teren de joc echitabil pentru toți actorii de pe piață?

6. Finanțare

- Cât de accesibile sunt opțiunile de finanțare pentru proiectele comunitare de energie, inclusiv granturi, împrumuturi și subvenții?
- Există mecanisme pentru atragerea investițiilor private în inițiativele comunitare de energie?

7. Autoconsumul colectiv, economisirea energiei și eficiența

30 November 2024

- Ce măsuri sunt puse în aplicare pentru promovarea autoconsumului colectiv în comunitățile de energie? Ce măsuri există pentru economisirea energiei și eficiență în cadrul comunităților de energie?
- Există inițiative pentru educarea și responsabilizarea membrilor comunității în adoptarea de practici eficiente energetic?

8. Networking, cunoștințe și conștientizare

- Cât de dezvoltate și eficiente sunt rețelele existente de networking pentru comunitățile de energie?
- Care este nivelul de cunoștințe și expertiză al actorilor din energia comunitară și nivelul de conștientizare publică despre energia comunitară?

9. Implicarea părților interesate

- Cât de active sunt părțile interesate în dezvoltarea și revizuirea politicilor și reglementărilor comunităților de energie?
- Există mecanisme de dialog continuu și feedback între factorii de decizie politică, părțile interesate și reprezentanții comunității?

10. Scala de maturitate a energiei comunitare

Partenerii au evaluat scala de maturitate a energiei comunitare în fiecare context național pe baza matricei furnizate mai jos. După completarea instrumentului, partenerii au obținut un scor între 23 și 115, care a evaluat scala de maturitate a energiei comunitare în fiecare context național.

Anexa II

Instrumentul pentru cartografierea maturității energiei comunitare include diferite criterii pe baza cărora poate fi evaluat nivelul de maturitate al energiei comunitare. Acești indicatori sunt: **(1) Voința și implicarea politică, (2) Procesul de transpunere, (3) Strategii locale, regionale și naționale, (4) Cadru de reglementare, (5) Modele de afaceri, (6) Finanțare, (7) Autoconsum colectiv, economie de energie și eficiență, (8) Networking, (9) Cunoștințe, (10) Conștientizare și (11) Implicarea părților interesate.**

Criteriul verde: puncte triple

Criteriul albastru: puncte duble

Criteriul galben: punct singular

Criteriu	1/2/3	2/4/6	3/6/9	4/8/12	5/10/15
Voința și implicarea politică	Nu există voință politică și implicare din partea factorilor de decizie și a celor care elaborează politici.	Există semne minime de voință politică prezente, factorii de decizie și cei care elaborează politici arată un sprijin și o implicare minime.	Există o anumită voință politică, dar aceasta nu este foarte favorabilă față de energia comunitară; factorii de decizie sunt oarecum favorabili și implicați.	Voința politică este destul de ridicată, iar factorii de decizie sunt destul de bine implicați.	Voința politică față de energia comunitară este foarte ridicată, iar factorii de decizie sunt pe deplin angajați și implicați.

Procesul de transpunere	Directivele UE referitoare la comunitățile de energie (RED, IEMD) nu au fost transpuse deloc.	Directivele UE referitoare la comunitățile de energie (RED, IEMD) sunt transpuse minim și transpunerea este de calitate scăzută.	Directivele UE referitoare la comunitățile de energie (RED, IEMD) sunt parțial transpuse și transpunerea nu este de calitate înaltă.	Directivele UE referitoare la comunitățile de energie (RED, IEMD) sunt destul de bine transpuse și într-un mod destul de calitativ.	Directivele UE referitoare la comunitățile de energie (RED, IEMD) sunt complet transpuse într-un mod calitativ.
Strategii locale, regionale și naționale	Nu există strategii, politici sau planuri de acțiune locale, regionale sau naționale disponibile și comunitățile de energie nu sunt menționate în nici o altă strategie, politică sau plan de acțiune.	Comunitățile de energie sunt menționate minim în unele strategii, politici sau planuri de acțiune.	Există unele strategii, politici sau planuri de acțiune locale, regionale și naționale, dar acestea nu sunt ambițioase.	Există strategii, politici sau planuri de acțiune locale, regionale și naționale disponibile, iar acestea sunt de calitate moderată și moderat ambițioase.	Există strategii, politici sau planuri de acțiune locale, regionale și naționale disponibile, iar acestea sunt de calitate moderată și moderat ambițioase.
Cadrul de reglementare	Nu există reglementări privind comunitățile de energie.	Reglementarea conține elemente minime privind organizarea comunităților de energie, dar este insuficientă pentru a stimula funcționarea acestora.	Reglementarea conține unele elemente privind organizarea comunităților de energie și permite un anumit sprijin pentru funcționarea acestora.	Reglementarea organizează destul de bine funcționarea comunităților de energie și permite un sprijin destul de bun pentru operarea acestora.	Este în vigoare o reglementare de bună calitate, care reglementează toate formatele comunităților.
Modelul de afacere	Nu există modele de afaceri stabilite care să faciliteze formarea și sustenabilitatea comunităților de energie.	Există cel puțin 1 model de afaceri stabilit care facilitează formarea și sustenabilitatea comunităților de energie.	Există cel puțin 2 modele de afaceri diferite stabilite care facilitează formarea și sustenabilitatea comunităților de energie.	Există cel puțin 3 modele de afaceri diferite stabilite care facilitează formarea și sustenabilitatea comunităților de energie.	Există cel puțin 4 modele de afaceri diferite stabilite care facilitează formarea și sustenabilitatea comunităților de energie.
Finanțare	Nu există finanțare sub	Există finanțare minimă sub	Există unele finanțări sub	Majoritatea formelor de	Toate formele de finanțare

	formă de granturi, împrumuturi și subvenții disponibile.	formă de granturi, împrumuturi și subvenții disponibile, și aceasta nu este deloc satisfăcătoare.	formă de granturi, împrumuturi și subvenții disponibile, dar nu sunt satisfăcătoare.	finanțare (granturi, împrumuturi, subvenții, reduceri fiscale, altele) sunt disponibile și oarecum accesibile.	(granturi, împrumuturi, subvenții, reduceri fiscale, altele) sunt disponibile și ușor accesibile.
Autoconsum colectiv, economie de energie și eficiență	Nu există măsuri pentru promovarea autoconsumului colectiv, economisirii energiei și eficienței energetice.	Există cel puțin 1 măsură pentru promovarea autoconsumului colectiv, economisirii energiei și eficienței energetice.	Există cel puțin 2 măsuri pentru promovarea autoconsumului colectiv, economisirii energiei și eficienței energetice.	Există cel puțin 3 măsuri pentru promovarea autoconsumului colectiv, economisirii energiei și eficienței energetice.	Există cel puțin 4 măsuri pentru promovarea autoconsumului colectiv, economisirii energiei și eficienței energetice.
Networking	Nu există networking existent în prezent pentru comunitățile de energie și nu există eforturi de networking.	Networkingul este într-o fază de formare.	Există networking informal, parțial finanțat și operațional, oarecum activ și un actor de advocacy minim puternic.	Există networking informal sau formal, destul de bine finanțat și operațional, destul de activ și un actor de advocacy destul de puternic.	Networking existent, este/sunt unități formale înregistrate, complet finanțate și operaționale, foarte active și un actor important de advocacy.
Cunoștințe	Nu există cunoștințe și expertiză despre comunitățile de energie în rândul actorilor din domeniul energetic.	Există un anumit nivel de cunoștințe și expertiză despre comunitățile de energie în rândul actorilor din domeniul energetic.	Există un nivel mediu de cunoștințe și expertiză despre comunitățile de energie în rândul actorilor din domeniul energetic.	Există un nivel destul de ridicat de cunoștințe și expertiză despre comunitățile de energie în rândul actorilor din domeniul energetic.	Nivelul de cunoștințe și expertiză despre comunitățile de energie este foarte ridicat în rândul actorilor din domeniul energetic și al altor actori, cum ar fi comunitățile locale, factorii de decizie, oamenii de afaceri...
Conștientizare	Nu există sau există foarte puțin nivel de conștientizare publică despre energia comunitară.	Există un anumit nivel de conștientizare publică despre energia comunitară.	Există un nivel mediu de conștientizare publică despre energia comunitară.	Există un nivel destul de ridicat de conștientizare publică despre energia comunitară.	Există un nivel foarte ridicat de conștientizare publică despre energia comunitară.

Implicarea părților interesate	Părțile interesate nu sunt deloc implicate în dezvoltarea și revizuirea politicilor și reglementărilor comunităților de energie.	Părțile interesate sunt minim implicate în dezvoltarea și revizuirea politicilor și reglementărilor comunităților de energie și există un dialog minim cu factorii de decizie.	Părțile interesate sunt oarecum implicate în dezvoltarea și revizuirea politicilor și reglementărilor comunităților de energie și există un nivel mediu de dialog cu factorii de decizie.	Părțile interesate sunt destul de activ implicate în dezvoltarea și revizuirea politicilor și reglementărilor comunităților de energie și dialogul cu factorii de decizie este destul de bine stabilit.	Părțile interesate sunt foarte activ implicate în dezvoltarea și revizuirea politicilor și reglementărilor comunităților de energie și există un dialog continuu cu factorii de decizie.
---------------------------------------	--	--	---	---	--

Pe baza evaluării criteriilor, fiecare partener a obținut un scor general între 23 și 115 puncte, conform căruia a fost evaluat nivelul de maturitate al energiei comunitare la nivel național.

Scoruri generale

23-35 puncte (Nivel 1): Dezvoltarea comunităților energetice se află la un nivel destul de scăzut de maturitate, fără un cadru strategic și de reglementare sau cu unul slab dezvoltat, fără modele de afaceri sau cu modele slab dezvoltate, fără acces la finanțare sau cu acces redus, fără networking funcțional al comunităților energetice sau cu unul disfuncțional, fără implicarea părților interesate sau cu o implicare redusă, și fără cunoștințe sau conștientizare despre comunitățile energetice sau cu un nivel scăzut al acestora.

36-60 puncte (Nivel 2): Dezvoltarea comunităților energetice se află la un nivel minim de maturitate, cu un cadru strategic și de reglementare minimal, modele de afaceri minimal dezvoltate, acces minim la finanțare, networking al comunităților energetice minimal funcțional, implicare minimă a părților interesate și cunoștințe și conștientizare minime despre comunitățile energetice.

61-80 puncte (Nivel 3): Dezvoltarea comunităților energetice se află la un nivel moderat de maturitate, cu un cadru strategic și de reglementare moderat, modele de afaceri moderat dezvoltate, acces decent la finanțare, networking funcțional al comunităților energetice, implicare satisfăcătoare a părților interesate și un nivel moderat de cunoștințe și conștientizare despre comunitățile energetice.

81-100 puncte (Nivel 4): Dezvoltarea comunităților energetice se află la un nivel destul de ridicat de maturitate, cu un cadru strategic și de reglementare destul de bine stabilit, modele de afaceri destul de bine dezvoltate, acces decent la finanțare, networking al comunităților energetice destul de bine funcțional, o implicare destul de bună a părților interesate și un nivel destul de ridicat de cunoștințe și conștientizare despre comunitățile energetice.

101-115 puncte (Nivel 5): Dezvoltarea comunităților energetice se află la un nivel foarte ridicat de maturitate, cu un cadru strategic și de reglementare foarte bun sau excelent, modele de afaceri foarte bine sau excelent dezvoltate, acces foarte bun sau excelent la finanțare, networking al comunităților energetice foarte bine sau excelent funcțional, o implicare foarte bună sau excelentă a părților interesate și un nivel foarte ridicat sau excelent de cunoștințe și conștientizare despre comunitățile energetice.

Anexa III

Criterion	1/2/3	2/4/6	3/6/9	4/8/12	5/10/15
-----------	-------	-------	-------	--------	---------

Voința și implicarea politică					
Procesul de transpunere					
Strategii locale, regionale și naționale					
Cadrul de reglementare					
Modelul de afacere					
Finanțare					
Autoconsum colectiv, economie de energie și eficiență					
Networking					
Cunoștințe					
Conștientizare					
Implicarea părților interesate					

Planul de acțiune pentru îmbunătățirea maturității

Partenerii au completat apoi tabelul pentru planul de acțiune privind îmbunătățirea maturității conform a ceea ce doresc să realizeze în termeni de îmbunătățire a maturității și care sunt obiectivele lor concrete. Ulterior, au trebuit să completeze tabelul conform următoarelor categorii: ce va fi făcut pentru a atinge obiectivul, până când, de cine și cu ce resurse.

Obiectiv	Ce se va face pentru a atinge obiectivul?	Până când?	De către cine?	Cu ce resurse?
EXEMPLU: Transpunerea completă a directivei europene privind	Lobby pentru adaptarea legii energiei	Septembrie 2024	Focus	Finanțare prin proiect

30 November 2024

energia (ED) și a directivei privind performanța energetică a clădirilor (EPBD).	• Oferirea de feedback pentru adaptarea legii energiei • Mobilizarea diferitelor părți interesate pentru a susține adaptarea legii energiei	• Decembrie 2024 • Ianuarie– Martie 2024	• Focus • Coaliția națională a comunităților de energie	• Finanțare prin proiect • Contribuții voluntare din veniturile comunităților de energie
--	--	---	--	---

30 November 2024

lifecomet.rescoop.eu

